

НАЦИОНАЛЕН
ОСИГУРИТЕЛЕН
ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XIV, Брой 2, 2015

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Председател Весела Караиванова
Членове Антоанета Ганчева
Елина Чалъкова
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Снежана Малакова

Редактор Петър Иванов
Предпечат Весела Петрова

ISSN 1311 9656

Адрес на редакцията: 1303 София, бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64

Тел: 0700 14 802

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Пенсии

Росица Войнова - Осъвременяване на пенсиите за трудова дейност и определяне на нови размери на пенсиите, несвързани с трудовата дейност, считано от 1 юли 2015 г.....3

Осигуряването в числа

Антоанета Ганчева - Краткосрочните обезщетения от ДОО за 2014 г.....5

Дейност

Петър Грозданов - Анализ на дейността по профилактика и рехабилитация за 2014 г.....8

На фокус

Иван Грозданов – Териториалното поделение на НОИ в гр. Враца – организация на дейността и постигнати резултати за 2014 г.....10

Евроинтеграция

Весела Петрова - Шеста работна среща на Мрежата за координация на комуникациите по социалната сигурност (SSC) - Брюксел, 21-22 април 2015 г.....16

Решения на Административната комисия за координация на системите за социална сигурност на ЕС при тълкуване на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009 относно обезщетенията за безработица.....18

Чужд опит

Споделяне на визията за устойчива култура на превенция.....24

Доклад на МАСО: Иновативните решения са ключови за разширяване на социалното осигуряване в Африка.....28

Пенсии**ОСЪВРЕМЕНЯВАНЕ НА ПЕНСИИТЕ ЗА ТРУДОВА ДЕЙНОСТ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НОВИ РАЗМЕРИ НА ПЕНСИИТЕ, НЕСВЪРЗАНИ С ТРУДОВАТА ДЕЙНОСТ, СЧИТАНО ОТ 1 ЮЛИ 2015 Г.**

Росица Войнова - главен експерт по осигуряването, дирекция „Пенсии“

Осъвременяване на пенсиите за трудова дейност

Съгласно чл. 100 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), пенсиите, отпуснати до 31 декември 2014 г. включително, се осъвременяват от 1 юли 2015 г. въз основа на Решение 6.1 от Протокол № 6 / 08.05.2015 г. на Надзорния съвет на НОИ с 1,9%. Осъвременяването се извършва върху действителния или запазения размер на пенсията към 30 юни 2015 г., без изплащаните към нея добавки. Когато осъвремененият размер е под новия минимален такъв, първият се приравнява на него, а ако е над максималния, се ограничава на този размер.

Когато се получава повече от една пенсия за трудова дейност, осъвременяване се извършва на всяка една от тях поотделно. Когато осъвремененият размер на получаваните една или повече пенсии е под минималния размер за съответния вид пенсия, всяка поотделно се приравнява на него и пенсиите се изплащат съгласно съвместимостта, регламентирана в чл. 101 от КСО.

Осъвременяването на наследствените пенсии се извършва като се увеличи размерът на пенсията или пенсиите на наследодателя, след което пенсията/пенсиите на наследника/наследниците се определя в процентите по чл. 81, ал. 1 от КСО.

Осъвременяването на добавките от пенсията на починал съпруг (чл. 84 от КСО) се извършва като по гореописания модел се осъвременява пенсията на починалия съпруг/а, след което се определя размерът на добавката.

Съгласно чл. 9 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО), от 1 юли 2015 г. до 31 декември 2015 г. **минималните размери на личните пенсии за трудова дейност се определят, както следва:**

1. Лична пенсия за осигурителен стаж и възраст (чл. 68 от КСО):

- по чл. 68, ал. 1 - **157,44 лв.** (определен с чл. 9 от ЗБДОО за 2015 г.);
- по чл. 68, ал. 3 - **133,82 лв.** (85% от 157,44 лв.).

2. Лична пенсия за инвалидност поради трудова

злополука и професионална болест (чл. 79 от КСО, при намалена работоспособност):

- над 90% неработоспособност - **196,80 лв.** (125% от 157,44 лв.);
- от 71 до 90% неработоспособност - **181,06 лв.** (115% от 157,44 лв.);
- от 50 до 70,99% неработоспособност - **157,44 лв.** (100% от 157,44 лв.).

3. Лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване (чл. 74 от КСО, при намалена работоспособност):

- над 90% неработоспособност - **181,06 лв.** (115% от 157,44 лв.);
- от 71 до 90% неработоспособност - **165,31 лв.** (105% от 157,44 лв.);
- от 50 до 70,99% неработоспособност - **133,82 лв.** (85% от 157,44 лв.).

4. Наследствена пенсия (чл. 81, ал. 2 от КСО) - **118,08 лв.** (75% от 157,44 лв.).

От 1 юли 2015 г. максималният размер на пенсиите по § 6, ал. 1 от ПЗР на КСО е **910 лв.** Той се определя като 35% от максималния осигурителен доход, определен със ЗБДОО за 2015 г., който е 2600 лв.

Нови размери на пенсиите, несвързани с трудовата дейност

Пенсиите, несвързани с трудова дейност, се определят като процент от размера на **социалната пенсия за старост**. С член единствен на Постановление на Министерския съвет №130 от 28.05.2015 г. е определен нов размер на тази пенсия - **115,15 лв.**, считано от 1 юли 2015 г. В размера на социалната пенсия за старост е включено и осъвременяването ѝ за 2015 г., съгласно чл. 100 от КСО. След осъвременяването им **новите минимални размери на пенсиите, несвързани с трудова дейност**, са както следва:

1. Социална пенсия за инвалидност - чл. 90а от КСО:

- над 90% неработоспособност - **138,18 лв.** (120% от 115,15 лв.);
- от 71 до 90% неработоспособност - **126,67 лв.** (110% от 115,15 лв.).

2. Пенсия за военна инвалидност - чл. 85 от КСО:

- редници и сержанти:
 - над 90% неработоспособност - **172,73 лв.** (150% от 115,15 лв.);
 - от 71 до 90% неработоспособност - **161,21 лв.** (140% от 115,15 лв.);
 - от 50 до 70,99% неработоспособност - **132,42 лв.** (115% от 115,15 лв.).
- офицери:
 - над 90% неработоспособност - **184,24 лв.** (160% от 115,15 лв.);
 - от 71 до 90% неработоспособност - **172,73 лв.** (150% от 115,15 лв.);
 - от 50 до 70,99% неработоспособност - **138,18 лв.** (120% от 115,15 лв.).

3. Пенсия за гражданска инвалидност - чл. 87 от КСО:

- над 90% неработоспособност - **172,73 лв.** (150% от 115,15 лв.);
- от 71 до 90% неработоспособност - **161,21 лв.** (140% от 115,15 лв.);

- от 50 до 70,99% неработоспособност - **132,42 лв.** (115% от 115,15 лв.).

4. Персонални пенсии (чл. 92 от КСО) - **103,64 лв.** (90% от 115,15 лв.).

Добавката за чужда помощ се определя в размер на **86,36 лв.** или 75% от 115,15 лв. (чл. 103 от КСО), добавката по Указ №1611/85 г. - в размер на **57,58 лв.** (50% от 115,15 лв.), а добавката по чл. 5 от Закона за ветераните от войните и добавката по чл. 4 от Закона за уреждане на някои трудови и осигурителни права на българските граждани се определят в размер на **115,15 лв.** (100% от 115,15 лв.).

За новите размери на пенсиите няма да бъдат изготвяни разпореждания за лицата. Същите ще бъдат изготвени в един екземпляр за прилагане към пенсионните досиета. Разпореждането за осъвременяване на пенсията/пенсиите се връчва на лицето при поискване, съгласно чл. 10, ал. 8 от НПОС. Изплащането на осъвременените размери на пенсията/пенсиите ще се извърши с редовното им плащане за месец юли 2015 г.

Осигуряването в числа

КРАТКОСРОЧНИТЕ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ОТ ДОО ЗА 2014 Г.

Антоанета Ганчева – директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“

Общият отчетен разход за социалните обезщетения и помощи, изплатени от бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2014 г., е в размер на 1 157 953,5 хил. лв. В сравнение с предварително изготвения план за периода, е отчетен преразход с 16 804,0 хил. лв. или с около 1,5% над плана.

Съпоставката между общата сума на извършените разходи за периода и тези за предходната година показва покачване на разходите с 39 022,7 хил. лв. (3,5%).

За цялата минала година от държавното обществено осигуряване са изплатени 3 759 335 обезщетения на 2 945 855 лица от фондовете „Общо заболяване и майчинство“ и „Трудова злополука и професионална болест“.

В сравнение с 2013 г., общият брой на изплатените обезщетения от тези фондове се е увеличил с 38 687 (1,0%), а броят на лицата, които са ги получили, е намалал с 33 251 (1,1%). От фонд „Безработица“ средномесечно са изплащани обезщетения на 107 312 лица, което е с 8 015 (7,0%) лица по-малко в сравнение с 2013 г.

Парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване

Отчетеният разход за парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване за 2014 г. е 352 227,2 хил. лв., което е с 24 638,8 хил. лв. (7,5%) повече в сравнение с плана. Общият размер на изплатените обезщетения е с 22 646,8 хил. лв. (6,9%) по-голям в сравнение с този за 2013 г. Броят на изплатените обезщетения към края на 2014 г. е 2 461,4 хил., което е с 81,2 хил. (3,4%) повече в сравнение с 2013 г. Средният размер на изплатено обезщетение е 143,10 лв. или с 3,3% по-високо от това година по-рано.

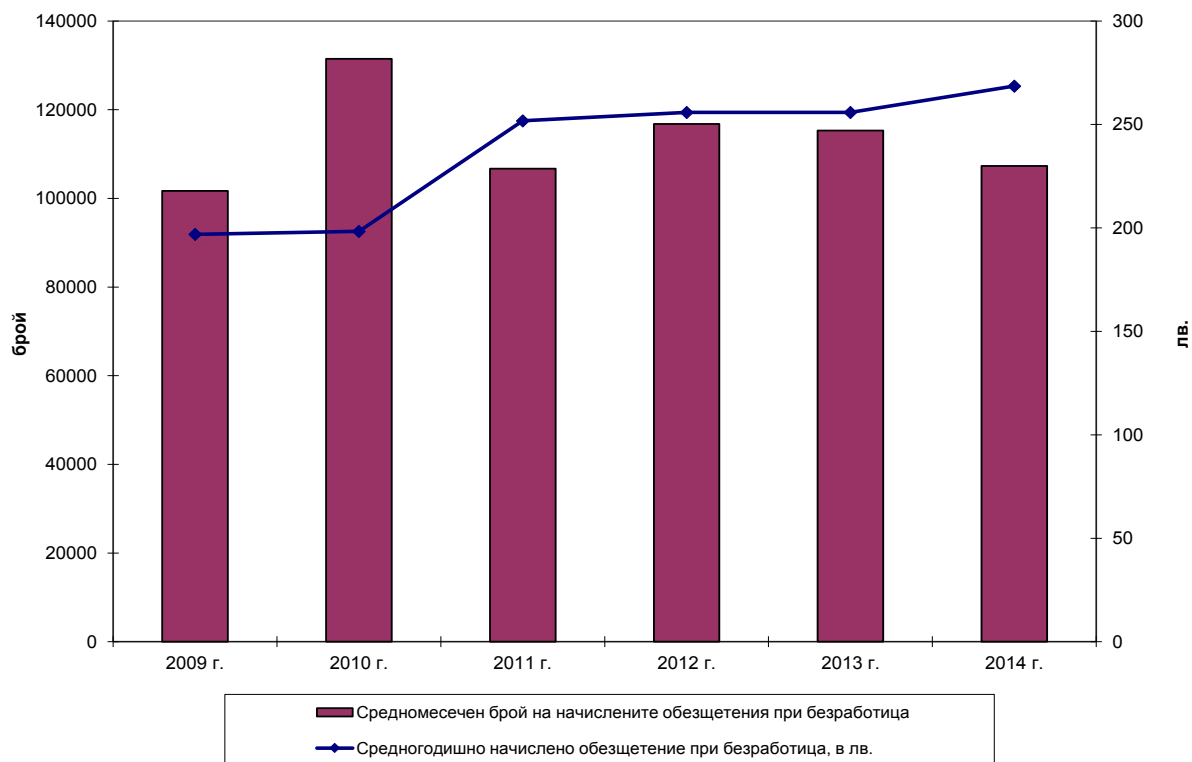
За трета поредна година след въведените от 1 юли 2010 г. (и действащи като норма от началото на 2013 г.) антикризисни мерки (първите три дни от болничния са за сметка на осигурителя и от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността започва изплащане на обезщетение от страна на НОИ и ДОО) се наблюдава увеличение при броя на краткосрочните обезщетенията за общо заболяване и респективно - на отчетените за тях разходи (Таблица 1 и Фиг. 1).

Таблица 1. Справка за изплатените обезщетения за общо заболяване за периода 2010-2014 г.

Показатели	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Разход за парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване - общо (хил. лв.)	347 650,1	306 361,5	256 296,4	281 591,6	329 580,5	352 227,2
Изменение спрямо предходната година (в %)	-	-11,9%	-16,3%	9,9%	17,0%	6,9%
Брой изплатени обезщетения (хиляди)	3 016,7	2 478,3	1 878,5	2 112,9	2 380,2	2 461,4
Изменение спрямо предходната година (в %)	-	-17,8%	-24,2%	12,5%	12,6%	3,4%

Източник: Регистър „ПОЦДОО“, Касов отчет на бюджета на ДОО, НОИ

Фиг. 1 Изплатени обезщетения за общо заболяване за периода 2010-2014 г.

За 2014 г. е констатирана положителна тенденция на забавяне на ръста както на разходите за обезщетения, така и на абсолютния брой на изплатените такива, спрямо резултатите за 2012 г. и 2013 г. Наблюдава се по-висок ръст на разходите по перото „Обезщетения за общо заболяване“, което до голяма степен се дължи и на нарастването на осигурителния доход и минималната работна заплата за периода.

Парични обезщетения за майчинство (бременност и раждане, отглеждане на малко дете и осиновяване на дете)

Отчетеният общ разход за 2014 г. за парични обезщетения за майчинство е 414 315,4 хил. лв. На това ниво той е с общо 14 249,7 хил. лв. (3,6%) по-висок в сравнение с плана за годината. Съпоставка с резултатите за 2013 г. показва, че изплатените средства за периода са с 27 803,7 хил. лв. (6,7%) повече.

Разходите за изплатените обезщетения за бременност и раждане са 297 535,0 хил. лв. Това е с 26 069,2 хил. лв. (9,6%) над планираното и с 11 522,3 хил. лв. (4,0%) повече от отчета за 2013 г. Основната причина за отчетения по-висок разход при този вид обезщетения е намаляването на „референтния период“ за тяхното изчисляване

от 24 на 18 месеца. Той отчита по-висок принос на осигурителния доход и последните промени на размера на минималната работна заплата при изчисляване размера на обезщетението.

Разходите за изплатените обезщетения за отглеждане на малко дете от една до две години са 144 258,9 хил. лв., което е с 11 409,2 хил. лв. (7,3%) по-малко от плана за 2014 г. и с 15 956,1 хил. лв. (12,4%) повече от отчета за предходната година.

От 2014 г. от държавното обществено осигуряване се изплаща нов вид обезщетение за майчинство - за осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст. През годината са изплатени 628 такива обезщетения на обща стойност от 325,3 хил. лв.

Данните сочат, че изплатените обезщетения за бременност и раждане за 2014 г. са 767,5 хил. или с 4,4 хил. (0,6%) по-малко от тези за 2013 г. Средният размер на този вид плащания е 387,68 лв., което е с 4,6% по-високо в сравнение с това за предишните дванадесет месеца.

Общият разход за обезщетения за отглеждане на малко дете е 495,4 хиляди или с 61,6 хиляди (11,1%) по-малко от изплатените за 2013 г. Средният размер на обезщетението е нарастнал с 26,4% и за 2014 г. той е 291,18 лв.

Средномесечният брой на лицата, на които са

изплащани парични обезщетения за бременност и раждане през миналата година, е 52 259 или с 4,4% повече спрямо 2013 г. Средномесечният брой на лицата, на които са изплащани обезщетения

за отглеждане на малко дете, е 40 774, с 2,4% по-малко спрямо 2013 г. През 2014 г. за първи път се наблюдава слаб ръст на раждаемостта след сериозен спад след 2009 г. (Таблица 2).

Таблица 2. Справка за броя на лицата, ползвали обезщетения за майчинство (средномесечно за годината)

Година	Брой лица с обезщетения за бременност и раждане		Брой лица с обезщетения за отглеждане на дете		Брой родени деца	Коефициент на плодовитост
		В т.ч. Мъже		В т.ч. Мъже		
2009	60 391	82	46 271	389	80 956	1,57
2010	59 237	108	49 903	476	75 513	1,49
2011	54 232	103	47 839	505	70 864	1,51
2012	50 770	121	44 058	538	69 678	1,50
2013	50 063	135	41 766	512	66 578	1,48
2014	52 259	210	40 774	580	67 585	1,52

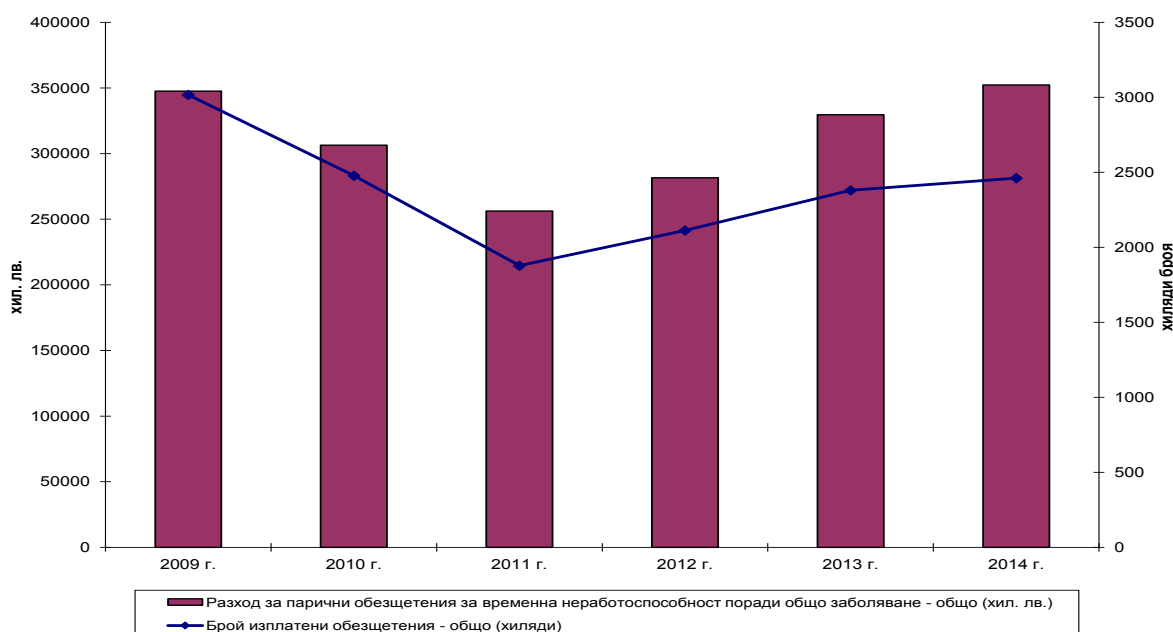
Източник: Регистър „ПОПДОО”, НОИ; НСИ

Парични обезщетения за безработица

За 2014 г. е отчетен разход за парични обезщетения за безработица в размер на 340 176,4 хил. лв. Това е с 21 752,0 хил. лв. (6,0%) по-малко от планирания разход и с 11 551,5 хил. лв. (3,3%) по-малко спрямо отчета за 2013 г. Средномесечният

брой на безработните лица с начислени обезщетения е със 107 312 (6,1%) под заложеното в плана и с 8 015 (6,9%) месечно по-малко спрямо предишните дванадесет месеца. Средномесечното начислено обезщетение е 268,62 лв., с 5,0% по-високо спрямо 2013 г. (Фиг. 2).

Фиг. 2 Изплатени обезщетения за безработица за периода 2010-2014 г.

АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА ПО ПРОФИЛАКТИКА И РЕХАБИЛИТАЦИЯ ЗА 2014 Г.

Петър Грозданов - главен експерт по осигуряването, дирекция „Осигуряване и краткосрочни плащания“

Ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) се определят средства, които да се разходват за дейността по профилактика и рехабилитация по условия и ред, регламентирани в Наредба № 1 от 13 февруари 2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

Право на парични помощи за профилактика и рехабилитация имат лицата, за които са били внесени или дължими осигурителни вноски за период от шест последователни календарни месеци, предхождащи месеца, през който се провежда профилактиката и рехабилитацията. Такова изискване няма единствено за лицата, получили увреждане в резултат на претърпяна трудова злополука или професионална болест.

Право на парични помощи имат и лицата, получаващи лична пенсия за инвалидност, но само ако не са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), не са осигурени и срокът на инвалидността в експертното им решение на ТЕЛК/НЕЛК не е изтекъл.

Паричната помощ на всяко правоимащо лице се предоставя еднократно в рамките на една календарна година, като продължителността е десет дни.

Финансирането на дейността по профилактика и рехабилитация през 2014 г. се реализира при следните нормативни условия:

- средства за не повече от общо 4 основни диагностични и терапевтични процедури дневно (вкл. прегледи и изследвания) по цени, утвърдени от Надзорния съвет на Националният осигурителен институт (НОИ);
- частична парична помощ за хранене в размер на 5,00 лв. за един храноден;
- лимит за една нощувка в размер на 18,00 лв.

На основание § 3 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗБДОО дейността по профилактика и рехабилитация за 2014 г. се извършваше в:

- дружества, в които едноличен собственик на капитала е Националният осигурителен институт;
- специализирани болници за рехабилитация, получили разрешение за лечебна дейност от министъра на здравеопазването за дейности по рехабилитация, както и лечебни заведения за болнична помощ по чл. 5, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които извършват дейности по рехабилитация.

Предвидените за миналата година средства за профилактика и рехабилитация бяха в размер на 15 362 329 лв. НОИ сключи договори с 18 юридически лица за общо 51 изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация, като програмата стартира на 31 март 2014 г. Изпълнителите, в които се извършваше дейността по профилактика и рехабилитация, се намират на територията на 16 области – София-град, София-област, Пловдив, Варна, Бургас Сливен, Ловеч, Габрово, Монтана, Пазарджик, Стара Загора, Добрич, Благоевград, Кюстендил, Велико Търново и Смолян. Издадени бяха 38 133 удостоверения на правоимащи лица.

Анализът на резултатите от програмата показва, че през 2014 г. общата изплатена сума е в размер на 14 834 039 лв. Разпределението на изразходваните средства по фондове е както следва:

- от фонд „Общо заболяване и майчинство“ - **14 351 111,50 лв.**;
- от фонд „Пенсии“ - **469 287,00 лв.**;
- от фонд „Пенсии несвързани с трудова дейност“ - **8 403,50 лв.**
- от фонд „Трудова злополука и професионална болест“ - **5 237,00 лв.**

По вид на предоставените услуги средствата са изразходвани така:

- за нощувки – **6 757 452,00 лв.**;
- за диагностични и терапевтични процедури – **6 199 457,00 лв.**;
- за частична парична помощ за хранене – **1 877 130,00 лв.**

Средната издръжка на едно лице, ползвало програмата за профилактика и рехабилитация през 2014 г., е в размер на 394,55 лв. Към 31 декември 2014 г. са изплатени направените разходи по 37 597 удостоверения, разпределени по фондове, както следва:

- от фонд „Общо заболяване и майчинство“ - **36 365 бр.**;
- от фонд „Пенсии“ - **1 197 бр.**;
- от фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ - **21 бр.**;
- от фонд „Трудова злополука и професионална болест“ - **14 бр.**

Близко 97% от общия брой лица са ползвали паричната помощ за профилактика и рехабилитация от фонд „Общо заболяване и майчинство“, 3,1% от фонд „Пенсии“ и под 1% от фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и „Трудова злополука и професионална болест“.

По брой издадени удостоверения на първо място е териториалното поделение на НОИ в София-град – 5 188 бр. Следват тези в Пловдив (3 613 бр.), Стара Загора (2 442 бр.), Варна (2 212 бр.) и Бургас (2 097 бр.).

От проделите профилактика и рехабилитация лица с най-голям относителен дял са тези със заболявания на опорно-двигателния апарат (70,08%), на периферната нервна система (21,70%) и на централната нервна система (2,16%).

В разпределението по възраст най-много са лицата над 51-годишна възраст (65,76%), което пряко кореспондира с наблюдаваната по-висока заболеваемост при тази група. На второ място с 32,90% е дялът на лицата от 31- до 50-годишна възраст. Несъществен е броят на преминалите през програмата лица под 30-годишна възраст

– едва 1,34% от всички участници. По отношение на признака „пол“ преобладават дамите - 63,27% от лицата са жени.

По групи “трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане” броят на лицата, ползвали програмата на НОИ, е следният:

- с пожизнена инвалидност – 131 лица;
- с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99% – 507 лица;
- с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90% – 480 лица;
- над 90% трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане – 159 лица.

Разпределението на изплатените средства по програмата по предоставени услуги към 31 декември 2014 г. показва, че за ношувки са платени 45,55% от общите разходи, за диагностични и терапевтични процедури са изразходвани 41,79%, а за частична помощ за хранене - 12,66%.

Резултатите от лечението през 2014 г. показват, че с подобрение са 99,84% от лицата, ползвали програмата.

На основание чл. 17 от Наредба №1 контролът по изразходването на средствата от държавното обществено осигуряване се осъществява от териториалното поделение на НОИ, на територията на което се намират съответните изпълнители на дейността. С “Инструкция за контролната дейност по ползването и изплащането на паричните помощи за профилактика и рехабилитация” са уредени условията, редът и сроковете за извършване на контрола. През 2014 г. са извършени 153 проверки при изпълнителите на дейността по профилактика и рехабилитация. За допуснати нарушения са съставени 36 ревизионни актове за начет в размер на 4 474,12 лв.

ТЕРИТОРИАЛНОТО ПОДЕЛЕНИЕ НА НОИ В ГР. ВРАЦА – ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА 2014 Г.

Иван Грозданов - директор на териториално поделение на НОИ – гр. Враца

Враца е най-големият град в Северозападна България. Административен и стопански център е на едноименната Врачанска област, която заема около 3% от територията на Република България. Териториално поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ) в града провежда държавната политика в областта на социалното осигуряване на територията на областта под организацията и методическото ръководство на Централно управление на институтцията. Основната му дейност се осъществява в две административни сгради, като функциониращите в тях структурни единици са разпределени според изпълняваните от тях задачи и предлаганите услуги.

В сградата на ТП на НОИ – гр. Враца, намираща се на пл. „Христо Ботев“ №1 в града, са разположени отделите „Човешки ресурси, административно, правно и информационно обслужване“ (ЧРАПИО); „Финансово-счетоводна дейност“ (ФСД); „Краткосрочни плащания и контрол“ (КПК) и „Пенсии“.

В сградата е ситуирана и приемната на ТП на НОИ – гр. Враца. В нея са обособени гишета на основните функционални направления по дейността, където се предоставят административни услуги на гражданите. Това включва както отпускане, изменение, спиране, прекратяване

и възобновяване на пенсии, така и издаване на удостоверения, свързани с пенсионното производство - за доход от пенсии и добавките към тях, удостоверение за промяна в размера на пенсията и др. Издават се и удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация. На специално гише се издават персонален идентификационен код (ПИК) за осигурените лица и идентификационен код на осигурител (ИКО). Издаването и заверката на осигурителните книжки също попада в групата на предлаганите от приемната услуги. Тук се намират също деловодството и касата за заплащане на платените услуги на НОИ.

В сградата на ТП на НОИ – гр. Враца, разположена на бул. „Мито Орозов“ №59, се помещава отдел „Обединен осигурителен архив“. В неговите архивохранилища е приета за съхранение, обработване и използване разплащателната и трудовоправната документация на прекратени осигурители от областите Враца, Видин и Монтана. Сградата е основно ремонтирана и напълно отговаря на съвременните стандарти за работа на модерно архивохранилище.

Освен двете основни сгради, намиращи се в самия областен център, ТП на НОИ – гр. Враца разполага и с три изнесени работни места - в гр. Мездра, гр. Бяла Слатина и гр. Козлодуй. В тях се предоставят консултации на граждани и осигурители и се осъществява дейността по отпускане и изплащане на обезщетения за безработица.

Структура

Организационната структурата на териториалното поделение на НОИ в гр. Враца е изградена в съответствие с изискванията на Закона за държавния служител, които разделят административните единици в две отделни групи – обща и специализирана администрация.

В първата група влизат отделите и секторите, отговарящи за административното, правното и информационното обслужване на териториалното поделение, а във втората са включени структурите, занимаващи се с практическата реализация на всички функционални насоки от дейността на осигурителния институт.

В общата администрация на ТП на НОИ – гр. Враца попадат отделите „Финансово-счетоводна дейност“ и „Човешки ресурси, административно, правно и информационно обслужване“, в състава на който са обособени два сектора - „Информационни системи“ и „Човешки ресурси, правно обслужване и административно-стопански дейности“.

Отделите, включени в специализираната администрация на териториалното поделение, са три, като всеки един от тях отговаря за различна част от основните функционални направления на дейността.

Отдел „Пенсии“ извършва администрирането на правата и задълженията на осигурените лица по отношение на пенсиите. В него са обособени три сектора, като всеки от тях отговаря за различна част от пенсионното производство. Между структурите са разпределени задълженията по отпускането и изплащането на пенсиите, както и по цялостното пенсионно обслужване на клиентите.

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ също е съставен от три сектора. Всеки един от тях се занимава с конкретни дейности, свързани с краткосрочните обезщетения. Те включват преценката на правото и изплащането на паричните обезщетения за безработица, на гарантираните вземания и на обезщетенията за временна неработоспособност, както и контрола на разходите на държавното обществено осигуряване.

Отдел „Обединен осигурителен архив“ осъществява събирането, обработката и съхранението на осигурителния архив с информация за осигурители, прекратили дейността си и останали без правоприменик. Работата в звеното е разделена в два сектора, като в единия се извършва електронното архивиране на разплащателната документация, а другият отговаря за издаването на документи за осигурителен стаж и доход от осигурителния архив на НОИ.

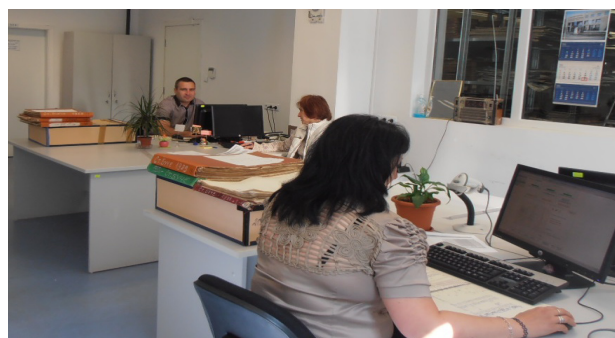
Общият брой на служителите на ТП на НОИ – гр. Враца е 102 души. По-голямата част от тях са заети в специализираната администрация, като отговарят за обслужването на клиентите и обработката на постъпилата в териториалното

поделение документация по отношение на пенсии, общетения и др. Над 82% (84 души) от числения състав е зает с тази дейност. Половината от тях (42) са съсредоточени в отдел „Пенсии“. Общо 26 са служителите, занимаващи се с краткосрочните плащания и контрола. Значителна е и групата на тези, които отговарят за обработката, архивирането и издаването на документи от осигурителния архив – с това се занимават 16 от заетите.

Личният състав на общата администрация на териториалното поделение е значително по-малък от този в специализираната. Общият му брой е 15 души, което е по-малко от 15% от общата заетост. Колегите, отговарящи за административно-стопанската дейност и правното обслужване са 9, а други шест се занимават с финансовите и счетоводните въпроси.

„Лекар в медицинска комисия“ и „финансов контролор“ са двете длъжности, които са на пряко подчинение и директно отговарят пред директора на териториалното поделение.

От гледна точка на заеманата длъжност най-голям е броят на служителите на ТП на НОИ – гр. Враца на позицията „специалист“. Близко една четвърт или общо 24 от всички работещи в структурата заемат такава длъжност. След тях се нареждат експертите и старши експертите по осигуряването, които наброяват съответно 14 и 12 души. Почти толкова (11 и 10) са и главните специалисти и началниците на сектори.

Профилът на служителите на ТП на НОИ – гр. Враца по признак „образователен ценз“ показва, че над $\frac{3}{4}$ от работещите са с висше образование, а останалите - със средно. Данните показват още, че жените са преобладаваща част от персонала, като мъжете съставляват едва 12% от всички заети.

Трудовото дълголетие в структурата на Националния осигурителен институт е характерно за повечето от служителите. Анализът на заетите в структурата по критерия „прослужено време в

структурата на НОИ” показва, че преобладават служителите с дългогодишен стаж. Най-голяма е групата с трудов стаж в системата от над 20 години – 38 души или близо 33% от общата заетост. Над 20% са на работа в института от 5 до 10 години. Други 15% пък са натрупали стаж между 10 и 15 години. Също толкова са част от екипа на НОИ между 15 и 20 години.

Финансови резултати за 2014 г.

В отдел “Финансово-счетоводна дейност” на ТП на НОИ - гр. Враца се осъществява цялостната дейност по планиране, разходване и счетоводно отчитане на бюджетните средства, съгласно утвърдената Единна бюджетна класификация (ЕБК). Дейността е организирана на база на утвърдената от Централно управление на НОИ Счетоводна политика и Индивидуалния сметкоплан в съответствие със Закона за счетоводството, Закона за бюджета на ДОО, Кодекса за социално осигуряване (КСО) и другите нормативни актове.

През 2014 г. за погасяване на постановени дългове са събрани 160 384,91 лв. - 155 166,48 лв. от териториалното поделение и 5 218,43 лв. от регионалната структура на НАП, както следва:

- по разпореждания по чл. 114 и ревизионни актове за начет по чл. 110 от КСО за парични обезщетения за временна неработоспособност (ПОВН) и за профилактика и рехабилитация (ПРО) – 70 657,39 лв., от които 44 752,10 лв. главници и 25 905,29 лв. лихви;

- по разпореждания по чл. 114 и ревизионни актове за начет по чл. 110 от КСО за парични обезщетения за безработица (ПОБ) – 61 578,53 лв., от които 60 742,44 лв. главници и 836,09 лв. лихви;

- по разпореждания по чл. 98, ал. 2, чл. 114, ал. 5 и ревизионни актове за начет по чл. 110 от КСО за пенсии - 26 502,96 лв., от които 18 849,96 лв. главници и 7 653,00 лв. лихви;

- по наказателни постановления – 1 646,03 лв.

През 2014 г. в ТП на НОИ – гр. Враца са постъпили приходи по Тарифата на НОИ в размер на 12 756,05 лв., внесени от 2 403 клиенти. В касата през 2014 г. са обслужени 165 лица, които са внесли общо 42 652,98 лв. От тях, 9 229,31 лв. са внесени от 27 лица за надвзети пенсии, 20 860,51 лв. са внесени от 52 лица за надвзети парични обезщетения за безработица, а 12 563,16 лв. са платени от 86 лица за надвзети парични обезщетения за временна

неработоспособност. Постъпилите приходи от продажба на тръжна документация и други неданъчни приходи са в размер на 1 484,97 лв.

За 2014 г. от териториалното поделение са изплатени пенсии в размер на 92 004 051,64 лв., от които:

- от фонд “Пенсии” – 86 244 718,87 лв.;
- от фонд “Пенсии, несвързани с трудовата дейност” – 5 098 701,82 лв.;
- от фонд “Трудова злополука и професионална болест” – 660 630,95 лв.;

През 2014 г. за провеждане на дейността по програмата за профилактика и рехабилитация са изплатени парични помощи в размер на 381 817,50 лв. за 964 осигурени лица. Разпределението по фондове е следното:

- от фонд “Общо заболяване и майчинство” – 363 528,00 лв. за 917 лица;
- от фонд “Пенсии” – 18 289,50 лв. за 47 лица.

За цялата 2014 г. по дейност “Служби по социално осигуряване” са извършени разходи в размер на 352 435,49 лв., от които 303 548,84 лв. за издръжка.

В ТП на НОИ – гр. Враца е изградена и се поддържа ефективна Система за финансово управление и контрол (СФУК), представляваща съвкупност от утвърдени вътрешни правила, работни инструкции, заповеди и други актове, чиято цел е да се предостави разумна увереност за законосъобразност, прозрачност и добро управление на дейностите и икономично разходване на поверените бюджетни средства. На ниво териториално поделение са разписани и действат 61 вътрешни правила и работни инструкции. През 2014 г., след проведен мониторинг на действащите правила и инструкции, са утвърдени три нови инструкции и са актуализирани 43 вътрешни регламенти.

Финансовият контролор в ТП на НОИ – гр. Враца осъществява предварителен контрол за законосъобразност на документи и действия по вземане на решения за поемане на задължения и/или извършване на разходи, свързани с:

- финансово-стопанската дейност;
- провеждане на процедури по реда на Закона за обществените поръчки и Закона за държавната собственост;
- изплащане на парични помощи за профилактика и рехабилитация, гарантирани вземания на работници и служители при несъстоятелност на

работодателя и др.

През 2014 г. са проверени общо 7 800. документи и съставени 986 контролни листове за извършване на разход и 46 контролни листове за поемане на задължение. Резултатите от извършените проверки са отразени в електронен регистър. За периода са проведени 16 процедури по реда на Закона за обществените поръчки.

С цел осигуряване на навременна и надеждна информация, а оттам и вземане на правилни управленски решения, финансовият контролор и началникът на сектор „Информационни системи“ поддържат вътрешна интернет страница на ТП на НОИ – гр. Враца. На същата са публикувани всички действащи правила и инструкции от 2006 г. насам, документи по управление на риска и материали за самообучение. Достъп до нея е осигурен на всички служители.

Отчет за дейността

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“

Служителите в отдел “Краткосрочни плащания и контрол” наброяват общо 26 души. Сред тях най-голям е дялът на тези на длъжност “старши инспектор по осигуряването”, които са 6 или около една четвърт от общия брой заети в отдела. Четирима са служителите на позицията „експерт по осигуряването“. Също по толкова са старшите и главните експерти по осигуряването. Специалистите са трима.

Всеки един от секторите в рамките на отдел КПК отговаря за реализацията на определена част от вменените на структурата задължения. Дейността по администрирането им се реализира от трите сектора в няколко основни направления.

Разпределението на длъжностите в отдела от гледна точка на отговорностите на служителите показва, че най-голям е броят на тези, които се занимават с паричните обезщетения за безработица и гарантирани вземания. Това са 10 от общо 26-членния състав на звеното. Това означава, че близо 40% са тези, които приемат и обработват документация, свързана с преценката на правото и отпускането на тези плащания. Останалите 60% от екипа са разпределени поравно между другите две направления - “Контрол по разходите на ДОО” и “Парични обезщетения за временна неработоспособност”.

За периода 1 януари – 31 декември 2014 г. в ТП на НОИ – гр. Враца са приети и обработени общо

42 декларации за трудови злополуки. Признатите трудови злополуки (по чл. 55, ал. 1 и по ал. 2 от КСО) са 41, като само една от тях е завършила със смърт на осигуреното лице.

В рамките на годината в териториалното поделение са регистрирани средно 4 855 лица с право на обезщетение за безработица, като средно на месец те са 404. Общият брой на изплатените обезщетения е 41 129, което прави средно по 3 427 на месец.

Общата изплатена сума е 8 775 817,16 лв., а средният размер на обезщетението - на 213,37 лв.

Броят на приетите в НОИ заявления за изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност е 50 962, а общата сума на изплатените такива - 14 123 323 лв. Изплатени са общо 69 691 обезщетения на 57 041 лица.

Отдел „Пенсии“

В отдел “Пенсии” в ТП на НОИ – гр. Враца най-значителен е броят на служителите на длъжностите “главен специалист” и “експерт по осигуряването”. Те са съответно - 11 и 10 души, което е точно половината от всички работещи в структурата (42 души). На трето място по брой е позицията “старши експерт по осигуряването”, която се заема от 8 служители.

Данните за броя на регистрираните заявления през 2014 г. показват, че през миналата година над 29 300 лица са консултирани по пенсионни въпроси. Разгледаните преписки пък са 21 615.

Средномесечният брой на пенсионерите, на които териториалното поделение изплаща пенсии, е 62 300, а броят на изплащаните средно на месец пенсии е 61 054.

Екипът на отдел “Пенсии” е приел общо 5 730 заявления за отпускане на пенсия, от които 4 035 за лични и 1 695 за наследствени пенсии. Броят на приетите заявления за изменение на вече отпуснатата пенсия е 15 885, а този на другите видове заявления

- 13 029. Новоотпуснатите пенсии с изменен размер за периода са 12 177. Прекратените или спрените поради конкретна причина пенсии пък са 3 095.

Общият брой на разгледаните от медицинската комисия в ТП на НОИ – гр. Враца решения на ТЕЛК е 8 345. Издадени са 21 разпореждания за неправилно получени пенсии по вина на гражданите, като надвзетата сума е 43 067,02 лв.

Общият размер на възстановените суми вследствие на неправилно получени пенсии през 2014 г. възлиза на 7 954 лв. Анализът на конкретните основания за пристъпване към принудително възстановяване на получени неправомерно такива средства от ДОО показва, че трите най-често срещани причини за възникване на подобен род начети са:

- неспазването на чл. 14 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, според който лицата трябва да съобщят в едномесечен срок за настъпили обстоятелства, които водят до спиране или прекратяване на пенсията. Най-голям е броят на пенсионерите, които не са декларирали сключване на брак;
- преизчисляване на пенсии по Регламент (ЕО) № 883/2004 на ЕС или международни договори;
- неправилно получени пенсии след смърт на пенсионер.

Отдел „Обединен осигурителен архив“

В структурата на отдел „Обединен осигурителен архив“ към ТП на НОИ – гр. Враца има общо 16 служители. Преобладаваща част от тях (11) са заети с електронно архивиране на постъпилата разплащателна документация, а другите отговарят за издаването на документи за осигурителен стаж и доход на базата на предадената в НОИ трудовоправна документация на прекратени осигурители без правопреемник.

През 2014 г. в звеното е приета осигурителната

документация на общо 647 прекратени осигурители. Броят на делата с приета документация е 20 249. За целия период в териториалното поделение са подадени общо 4 228 заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж/доход, като отделът е издал общо 4 655 такива документи. От тях най-голям дял представляват удостоверенията за осигурителен доход (УП-15), които са 3 078 или 66,12% от всички издадени документи. Другите 1 577 са удостоверения за осигурителен стаж (УП-13).

Подготвените и изпратените уведомителни писма за отказ за издаване на документи за осигурителен стаж и/или доход са общо 287, като най-честата причина за постановения отказ е липсата на предадена документация от осигурител и/или липсата на данни за заявителя в предадената и съхранявана в териториалното поделение документация на прекратен осигурител.

Отдел „Човешки ресурси, административно, правно и информационно обслужване“

Като основна част от общата администрация на ТП на НОИ – гр. Враца, отделът отговаря за цялостното администриране на дейността и организацията на работата на ниво териториално поделение.

Обучения

С цел подобряване ефективността при обслужването на клиентите и повишаване на експертността на кадрите, през 2014 г. служители на ТП на НОИ – гр. Враца са участвали в общо 22 обучения, някои от които под формата на работни срещи и семинари. Тематиката на обученията обхваща пълния списък от дейности, като се фокусира както върху подобряването на компетенциите на представителите на функционалните направления, чрез подробното им запознаване с най-новите законодателни промени в тяхната сферата на дейност, така и към развитието на способностите и уменията на служителите, имащи пряк контакт с клиентите на НОИ. Така те не само подпомогнат развитието и затвърждаването на компетенциите на работещите, но и спомагат за тяхното усъвършенстване. В тази връзка най-голям брой от работещите в териториалното поделение са участвали в обучението „Комуникативни умения за работа с клиенти“, както и това за управление на риска в публичния сектор.

Голяма част от обученията са насочени към усъвършенстване на мениджмънта вътре в системата на НОИ. Това включва провеждането на

семинари по теми, свързани с информационните системи, Закона за обществените поръчки и ролята на финансовия контрол. Преносът на права в ЕС и координацията на системите за социална сигурност при прилагането на европейските регламенти също са застъпени сред темите.

Правно обслужване

За периода 1 януари - 31 декември 2014 г. в деловодството на териториалното поделение на НОИ в гр. Враца са постъпили общо 111 жалби от физически и юридически лица по реда на чл. 117 от КСО, от които:

- по обжалвани актове на отдел “Краткосрочни плащания и контрол” – 50 бр.;
- по обжалвани актове на отдел “Пенсии” – 61 бр.

Общият брой на постановените от директора на териториалното поделение решения по чл. 117, ал. 3 от КСО е 103, от които:

- по обжалвани актове на отдел “Краткосрочни плащания и контрол” - 41 бр.;

- по обжалвани актове на отдел “Пенсии” - 61 бр.;
- актовете за прекратяване, постановени по недопустими жалби – 1 бр.

Споровете по обжалваните актове на отдел КПК най-често се отнасят до правото, размера, периода или началната дата на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност и безработица, както и до признаването или непризнаването на злополуките за трудови.

По обжалваните актове на отдел “Пенсии” най-честите причини за обжалване са:

- неправилно определяне на размера на пенсията, поради неправилно зачитане на осигурителен стаж, зачитане на осигурителен доход или изчисляване на индивидуален коефициент;
- неоснователно и неправилно зачитане на категорията на положения труд, както и неправилно отказване на категория труд;
- неправилно определяне на началната дата на отпускане на пенсията.

ШЕСТА РАБОТНА СРЕЩА НА МРЕЖАТА ЗА КООРДИНАЦИЯ НА КОМУНИКАЦИИТЕ ПО СОЦИАЛНАТА СИГУРНОСТ (SSC) - БРЮКСЕЛ, 21-22 АПРИЛ 2015 Г.

Весела Петрова - главен експерт, отдел "Връзки с обществеността и международно сътрудничество"

На 21 и 22 април 2015 г. в Брюксел се проведе шестата поред работна среща на Мрежата за координация на комуникациите по социална сигурност към Генерална дирекция "Заетост, социални въпроси и включване" на Европейската комисия. В нея участваха 46 делегати – представители на осигурителни институции и министерства от Австрия, Белгия, България, Хърватска, Кипър, Чешката република, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Ирландия, Италия, Латвия, Лихтенщайн, Литва, Люксембург, Холандия, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Словения и Обединеното кралство. Освен организаторите и участниците, в срещата се включиха и представители от Генерална дирекция „Вътрешен пазар, индустрии, предприемачество и малки и средни предприятия“ (GROW) на Европейската комисия, членове на мрежата от правни експерти FreSsco и др.

Фокусът на събитието беше поставен върху въпроса: „Как могат да бъдат използвани традиционните (печатни и електронни медии) и модерните (интернет сайт и социални мрежи) комуникационни канали за информиране на гражданите относно общоевропейските им права при пътуване за постъпване на нова работа, обучение или установяване в друга държава?“

Основната задача бе представителите на Мрежата да проведат дискусии и да представят заключенията си относно констатираните проблеми, научените уроци и възможните алтернативи за бъдещо развитие.

Инициативите, около които бяха обединени предложенията на делегатите, включваха обновяване на институционалните интернет сайтове и публикуване на хипервръзки към най-новите проекти, разработени от Европейската комисия, с цел по-лесен достъп на гражданите до полезна

информация при свободното им придвижване в рамките на Европейския съюз (ЕС). Сред проектите с най-голям потенциал бяха посочени Европейската здравна карта, която вече е доста популярна, както и изцяло обновените ръководства на MISSOC (Информационна система на ЕС за взаимно информиране по отношение на социалната закрила) или т.н. MISSOC Guides.

На срещата се постигна съгласие, че развитието на ръководствата е от особено значение за младите хора, тъй като те са тези, които най-често пътуват – да учат и да работят, като голяма част от тях остават да живеят в друга от родната държава. За тях най-важно е да знаят с кого да се свържат, за да имат пълна информация за това, което им предстои. Беше отбелязано, че институциите на всяка държава трябва да извлекат от ръководствата най-полезната информация и да я представят чрез различни медийни средства, като се съобразят с факта, че гражданите, които се придвижват в рамките на ЕС, използват различен вид медия.

По време на дискусиите се постигна съгласие, че институционалните интернет сайтове не дават достатъчна яснота и достъпност за всички за-интересовани публики и те трябва да бъдат актуализирани. От друга страна, традиционните медии и работата с журналистите задоволяват само

част от публичния интерес по темите на социалната сигурност, а социалните мрежи допълват палитрата от средства, като дават допълнителна, тематично целева, директна и достъпна информация на гражданите според тяхната насоченост като интерес и конкретно търсене.

Участниците в срещата се обединиха около идеята за предприемане на действия за обогатяване на институционалните интернет страници чрез популяризиране на проекти на Европейската комисия като Европейската здравна карта и изцяло обновените MISSOC Guides. Беше отбелязана необходимостта от функционалното и ефективното използване на новопредоставения на Мрежата интернет портал, изготвянето на комуникационен план и бъдеща стратегия за популяризиране на новите ръководства. Реши се, на базата на тази част от ръководствата, която е подходяща за представяне пред крайния потребител, да се реализира обща информационна кампания. Като нови форми на комуникация във форума бяха разгледани възможностите за създаването на подгрупи по конкретни теми и организирането на фейсбук група за онлайн обсъждане на идеи, пряко свързани с възможностите за вътрешна комуникация на експертно ниво, комуникация с журналистите и с гражданите.

За ръководствата на MISSOC

Ръководствата на информационната система MISSOC представляват важен инструмент на Европейската комисия в подкрепа на транс-националните действия за насърчаване на сътрудничеството и информираността в областта на координацията на социалната сигурност. Като такива, те се актуализират регулярно и предоставят информация за различни групи от потребители.

Досега публикуваната в ръководствата информация беше предназначена предимно за експерти. MISSOC публикува сравнителни таблици за покритието на социалната защита в 32 страни (28 държави-членки на ЕС + Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария). Въведените към сравнителните таблици предоставят

транснационален подход към основните понятия и принципи на всеки аспект на социалната защита в 12 основни области и над 300 категории, които включват: финанси, здравеопазване, болест, майчинство, инвалидност, старост, помощи за преживелите лица при смърт на близък, трудови злополуки и професионални болест, семейни помощи, безработица, гарантирани минимума и дългосрочна грижа.

При тазгодишната актуализация на поредицата от ръководства за националните системи за социална сигурност, MISSOC постави фокус върху предоставянето на пълна и подробна информация (на английски, френски и немски език) за движещите се свободно в рамките на Европейския съюз граждани. Новото е, че последните версии на актуализираните ръководства вече се предлагат като интернет страници с препратки към точно това, от което се интересува конкретен гражданин по отношение на неговите социални права, като информацията е разпределена по държави. Тези права са гарантирани с наредби, а правилата за координация на социалната сигурност се прилагат пряко във всички държави от ЕС. С други думи, те трябва да бъдат спазвани от националните органи и администрации, институции за социална сигурност и съдилища. Дори когато националните закони са в конфликт с тях, правилата на ЕС имат приоритет.

Полезни връзки, налични на интернет страницата на MISSOC:

- Указател на националните социалноосигурителни институции;
- Задаване на въпрос по личен казус към Europe Direct;
- Разрешаване на проблем с национална администрация чрез „Solve problems with a national administration (SOLVIT)“;
- Получаване на безплатно правно становище от Your Europe - Advice service;
- Ръководството “Разпоредбите на ЕС за социално осигуряване”;
- Най-често задавани въпроси.

Евроинтеграция

РЕШЕНИЯ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА КОМИСИЯ ЗА КООРДИНАЦИЯ НА СИСТЕМИТЕ ЗА СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ НА ЕС ПРИ ТЪЛКУВАНЕ НА РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 883/2004 И РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 987/2009 ОТНОСНО ОБЕЗЩЕТЕНИЯТА ЗА БЕЗРАБОТИЦА

Източник: Официален вестник на Европейския съюз

РЕШЕНИЕ № U1 от 12 юни 2009 година относно член 54, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на увеличението на обезщетенията за безработица за зависими членове на семейството (текст от значение за ЕИП и за Споразумението между ЕО и Швейцария).

Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 72, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, съгласно който Административната комисия е натоварена с разглеждането на всички административни въпроси и въпросите, свързани с тълкуването, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за установяване на процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 54, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕО) № 987/2009, като има предвид, че:

1. Съгласно член 54, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 987/2009, ако по силата на законодателството на дадена държава-членка размерът на обезщетенията за безработица варира в зависимост от броя на членовете на семейството, при изчисляването на обезщетенията компетентната институция взема предвид също така членовете на семейството, пребиваващи в държава-членка, различна от тази, в която се намира компетентната институция;

2. Съгласно член 2, параграф 2 от посочения регламент институциите незабавно предоставят

или обменят всички данни, необходими за установяването и определянето на правата и задълженията на лицата, за които се прилага Регламент (ЕО) № 883/2004;

3. Документите и структурираните електронни документи, предвидени в член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 987/2009, служат като средства за доказване на правата на засегнатото лице, но тяхното издаване не представлява условие за възникването на такива права;

4. Документите, свързани с членове на семейството, пребиваващи на територията на държава-членка, различна от тази, в която се намира компетентната институция, могат да бъдат предавани едва след началото на периода на безработица, за който се дължат обезщетения;

5. Увеличенията на обезщетенията за безработица за членове на семейството трябва да се изплащат под формата на просрочени плащания за периода, предшестваш датата на подаване на информацията за членовете на семейството, пребиваващи на територията на държава-членка, различна от тази, в която се намира компетентната институция, при условие че в началото на периода на безработица, за който се дължи обезщетението, упоменатите лица вече са били зависими от безработното лице.

В съответствие с условията, предвидени в член 71, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, реши:

1. Предаването на документа, отнасящ се за членовете на семейството, след началото на периода на безработица, за който се дължи обезщетението, не е мотив за отлагане на получаването на правото на обезщетение за безработица при увеличения според броя на зависимите членове на

семейството размер, който се определя съгласно законодателството на компетентната държава;

2. Когато институцията, предаваща посочения в параграф 1 документ, не е в състояние да удостовери, че членовете на семейството не са взети предвид при изчисляването на дължими на друго лице обезщетения за безработица съгласно законодателството на държавата-членка, на чиято територия те пребивават, на заинтересованото лице се предоставя възможност при подаване на посочения документ да представи допълнителна декларация в този смисъл;

3. Настоящото решение се публикува в Официален вестник на Европейския съюз. То се прилага от датата на влизане в сила на Регламент (ЕО) № 987/2009.

РЕШЕНИЕ № U2 от 12 юни 2009 година относно обхвата на член 65, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правата на обезщетения за безработица на напълно безработни лица, които не са погранични работници и които по време на последната си дейност като заети или самостоятелно заети лица са пребивавали на територията на държава-членка, различна от компетентната държава-членка (текст от значение за ЕИП и за Споразумението между ЕО и Швейцария).

Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 72, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, съгласно който Административната комисия е натоварена с разглеждането на всички административни въпроси и въпросите, свързани с тълкуването, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за установяване на процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 65, параграфи 2 и 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004, като има предвид, че:

1. Член 65 от Регламент (ЕО) № 883/2004 определя специфични правила за отпускането и изплащането на обезщетения за безработица на безработни лица, които по време на последната си дейност като заети или самостоятелно заети лица са пребивавали в държава-членка, различна от

компетентната;

2. Предпоставка за прилагането на член 65 от посочения регламент в неговата цялост е фактът, че по време на последната си дейност като заети или самостоятелно заети лица въпросните лица са пребивавали в държава-членка, различна от тази, на чието законодателство са подчинени, като тази държава не е задължително държавата, в която те са осъществявали дейност като заети или самостоятелно заети лица;

3. Съгласно определението, предоставено в член 1, буква й) от посочения регламент, понятието „пребиваване“ означава мястото, където лицето обичайно пребивава, а в буква к) от същия член понятието „престой“ е определено като „временно пребиваване“;

4. В член 11 от Регламент (ЕО) № 987/2009 са посочени критериите за определяне на мястото на пребиваване в случаите, в които институциите на две или повече държави-членки са на различно мнение по този въпрос;

5. От член 1, буква е) от Регламент (ЕО) № 883/2004 следва, че мястото на пребиваване на пограничните работници е в държава, различна от тази, в която осъществяват професионалната си дейност, т.е. държавата, която по силата на член 11, параграф 3, буква а) от същия регламент е компетентната държава, и следователно няма съмнение, че тези работници са обхванати от член 65 от същия регламент.

6. Категориите лица, посочени в член 11, параграф 4 и член 13 от посочения регламент, както и лицата, по отношение на които е приложимо споразумението, упоменато в член 16 от посочения регламент, могат в някои от случаите да пребивават в държава-членка, различна от държавата, определена за компетентна държава по смисъла на тези членове;

7. Решението коя държава да бъде определена за място на пребиваване на лицата, принадлежащи към тези категории, трябва да се взема поотделно за всеки от случаите, а за лицата, посочени в член 13, параграф 1, буква а) и параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004, това е необходимо за целите на определянето на тяхната принадлежност;

8. По силата на член 65, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004 отговорността за изплащането на обезщетенията се прехвърля от компетентната държава към държавата на пребиваване, на чиито служби по заетостта засегнатото лице се поставя на разположение;

9. Въпреки че понастоящем това е приемливо за пограничните работници и някои други категории работници, които също запазват близки отношения с държавата си на произход, то не би било приемливо, ако поради твърде широко тълкуване на понятието „пребиваване“ се наложи приложното поле на член 65 от Регламент (ЕО) № 883/2004 да бъде разширено до всички лица, които осъществяват определена относително стабилна дейност като заети или самостоятелно заети лица в определена държава-членка и са оставили семействата си в държавата си на произход.

В съответствие с условията, предвидени в член 71, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, реши:

1. Член 65, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004 се прилага по-специално по отношение на:

а) лицата, упоменати в член 11, параграф 4 от посочения регламент;

б) лицата, упоменати в член 13 от посочения регламент, които обичайно осъществяват дейност на територията на две или повече държави-членки;

в) лицата, по отношение на които се прилага споразумението, упоменато в член 16, параграф 1 от посочения регламент, в случаите, в които по време на последната си професионална дейност те са пребивавали в държава-членка, различна от компетентната държава.

2. Лицата, посочени в параграф 1, които по време на последната си професионална дейност са били подчинени на законодателството на държава-членка, различна от тази, в която са осъществявали дейност като заети или самостоятелно заети лица, имат право на обезщетения по силата на разпоредбите на законодателството на държавата на пребиваване, както ако са били подчинени на нейното законодателство и преди това;

3. За целите на прилагането на настоящото решение държавата на пребиваване се определя в съответствие с член 11 от Регламент (ЕО) № 987/2009;

4. Настоящото решение се публикува в Официален вестник на Европейския съюз. То се прилага от датата на влизане в сила на Регламент (ЕО) № 987/2009.

РЕШЕНИЕ № U3 от 12 юни 2009 година относно обхвата на понятието „частична безработица“, приложимо по отношение на безработните лица, упоменати в член 65,

параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета (текст от значение за ЕИП и за Споразумението между ЕО и Швейцария).

Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 72, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, съгласно който Административната комисия е натоварена с разглеждането на всички административни въпроси и въпросите, свързани с тълкуването, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 65, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004, като има предвид, че:

1. В член 65, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 се съдържа разпоредба, с която за напълно безработните лица се предвижда изключение от общия принцип *lex loci laboris*, определен в член 11, параграф 3, буква а) от посочения регламент;

2. При определянето на това дали дадено лице следва да се разглежда като напълно или частично безработно по смисъла на член 65, параграфи 1 и 2 от посочения регламент трябва да се прилагат единни за Общността критерии. Подобна оценка не може да се направи въз основа на критерии на националното право;

3. Тъй като практиките на националните социалноосигурителни институции в отделните държави-членки показват различия в тълкуването по отношение на определянето на вида безработица, е важно да бъде уточнен обхватът на посочения член с оглед на приемането на единни и балансиранни критерии за целите на прилагането му от страна на съответните институции;

4. Съгласно член 65, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 напълно безработно лице, което вече не поддържа никаква връзка с компетентната държава-членка, получава обезщетения за безработица от институцията в държавата на пребиваване;

5. Оценката на това дали съществува или се поддържа връзка на трудово отношение се основава изцяло на националното законодателство на държавата на заетост;

6. Целта на член 65 от регламента, а именно защитата на безработните лица, не би била

постигната, ако дадено лице, което продължава да бъде наето от същото предприятие, което се намира в държава-членка, различна от тази, на чиято територия лицето пребивава и чиято дейност е преустановена, въпреки това се разглежда като напълно безработно и поради това от него се изисква да кандидатства за обезщетения за безработица пред институцията по местопребиваване.

Като предприе действия в съответствие с условията, заложен в член 71, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, реши:

1. Що се отнася до прилагането на член 65, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004, определянето на вида безработица (т.е. частична или пълна) зависи от това дали между страните съществува или се поддържа определена връзка от трудовоправно договорно естество, а не от продължителността на евентуални временни преустановявания на дейността на работника;

2. Ако дадено лице продължава да бъде наето от предприятие в държава-членка, различна от тази, на чиято територия пребивава, но дейността му е преустановена, макар че то може да се завърне на тази позиция по всяко време, лицето се разглежда като частично безработно, а съответстващите обезщетения се предоставят от компетентната институция на държавата-членка на заетост в съответствие с член 65, параграф 1 от посочения регламент;

3. Ако при отсъствието на каквото и да е трудовоправно договорно отношение дадено лице вече не поддържа никаква връзка с държавата-членка на заетост (например понеже трудовоправното договорно отношение вече е прекратено или срокът му е изтекъл), то се разглежда като напълно безработно в съответствие с член 65, параграф 2 от посочения регламент, а обезщетенията се предоставят от институцията по местопребиваване;

4. Ако дадено самостоятелно заето лице вече не провежда никаква професионална или търговска дейност в държавата-членка на осъществяване на дейността, то се разглежда като напълно безработно в съответствие с член 65, параграф 2 от посочения регламент, а обезщетенията се предоставят от институцията по местопребиваване;

5. Настоящото решение се публикува в Официален вестник на Европейския съюз. То се прилага от датата на влизане в сила на Регламент (ЕО) № 987/2009.

РЕШЕНИЕ № U4 от 13 декември 2011 г. относно процедурите за възстановяване съгласно член 65, параграфи 6 и 7 от Регламент (ЕО) № 883/2004 и член 70 от Регламент (ЕО) № 987/2009 (текст от значение за ЕИП и за Споразумението между ЕО и Швейцария).

Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 72, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, съгласно който Административната комисия отговаря за разглеждането на всички административни въпроси и въпросите, свързани с тълкуването, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009, като взе предвид член 65, параграфи 6 и 7 от Регламент (ЕО) № 883/2004, като взе предвид член 70 от Регламент (ЕО) № 987/2009, като действа в съответствие с условията, определени в член 71, параграф 2, втора алинея от Регламент (ЕО) № 883/2004, като има предвид, че:

1. С член 65 от Регламент (ЕО) № 883/2004 се въвежда механизъм за възстановяване на средства с цел да се осигури по-справедливо разпределение на финансовата тежест между държавите-членки по отношение на безработни лица, които пребивават в държава-членка, различна от компетентната държава. Възстановяването на средства компенсира допълнителната финансова тежест за държавата-членка по пребиваване, която предоставя обезщетения за безработица съгласно член 65, параграф 5, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004, без да е събираща вноски от съответните лица по време на последната им дейност, осъществявана в друга държава-членка;

2. Обезщетенията за безработица, предоставени съгласно член 65, параграф 5, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 от държавата-членка по пребиваване в определения срок, се възстановяват от държавата, чието законодателство последно се е прилагало по отношение на безработното лице, независимо от условията за получаване на обезщетения за безработица, предвидени от законодателството на тази държава;

3. Въпреки че с член 65, параграф 6, четвърто изречение от Регламент (ЕО) № 883/2004 се предоставя възможност периодът за прехвърляне на обезщетения съгласно параграф 5, буква б) от същия член да бъде приспаднал от периода

на възстановяване, други периоди, през които са били получавани обезщетения за безработица от държавата, където съответното лице последно е осъществявало дейност (по-специално, съгласно член 65, параграф 1 или член 65, параграф 2, последно изречение от Регламент (ЕО) № 883/2004), не следва да се приспадат;

4. Общоприети най-добри практики ще спомогнат за бързото и ефикасно уреждане на възстановяването на средства между институциите;

5. Необходимо е да се осигурят прозрачност и насоки за институциите, за да се гарантира еднакво и последователно прилагане на разпоредбите на ЕС относно процедурите за възстановяване съгласно член 65, параграфи 6 и 7 от Регламент (ЕО) № 883/2004 и член 70 от Регламент (ЕО) № 987/2009, прие настоящото решение:

I. Общи принципи на процедурата за възстановяване

1. Когато обезщетенията за безработица са предоставени на съответното лице съгласно член 65, параграф 5, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 (наричан по-долу „основния регламент“) от държавата по пребиваване, разпоредбите на параграфи 6 и 7 от същия член относно възстановяването на средства предвиждат споделяне на финансовата тежест между държавата по пребиваване (наричана по-долу „държава кредитор“) и държавата, чието законодателство последно се е прилагало по отношение на безработното лице (наричана по-долу „държава длъжник“);

2. Искане за възстановяване не може да бъде отхвърлено на основание, че съответното лице не отговаря на изискванията за получаване на обезщетения за безработица съгласно националното законодателство на държавата длъжник;

3. Държавата кредитор може да иска възстановяване на средства само ако съответното лице, преди да остане без работа, има завършени периоди на заетост или на самостоятелна заетост в държавата длъжник и тези периоди се признават с цел получаване на право на обезщетения за безработица в тази държава.

II. Определяне на периода на възстановяване

1. Периодът от три или пет месеца, посочен в член 65, параграфи 6 и 7 от основния регламент, за който може да се иска възстановяване на средства,

(наричан по-долу „период на възстановяване“), започва на първия ден, от който действително са дължими обезщетения за безработица. Периодът на възстановяване приключва с изтичането на срока, предвиден в член 65, параграфи 6 и 7 от основния регламент (три или пет месеца), независимо от всякакво намаляване, спиране или отнемане на правото на получаване на обезщетения или тяхното изплащане през същия период съгласно законодателството на държавата кредитор;

2. Ново искане за възстановяване може да се направи само след като съответното лице изпълни условията съгласно законодателството на държавата кредитор в съответствие с член 65, параграф 5, буква а) от основния регламент за предоставяне на ново право на получаване на обезщетения, когато това право не представлява продължение на предишно решение за отпускане на обезщетения за безработица;

3. Независимо от разпоредбата на член 65, параграф 6, четвърто изречение от основния регламент, други периоди на получаване на обезщетения за безработица, изплатени в съответствие със законодателството на държавата длъжник, се приспадат от периода на възстановяване.

III. Удължаване на периода на възстановяване съгласно член 65, параграф 7 от основния регламент

1. Периодът на възстановяване съгласно член 65, параграф 7 от основния регламент се удължава до пет месеца, при условие че съответното лице има завършени най-малко 12 месеца заетост или самостоятелна заетост, които се признават с цел получаване на право на обезщетения за безработица, през последните 24 месеца преди деня, от който действително са дължими обезщетения за безработица;

2. Удължаването на периода на възстановяване съгласно член 65, параграф 7 от основния регламент не може да бъде отхвърлено на основание, че съответното лице не отговаря на условията за получаване на обезщетения за безработица съгласно националното законодателство на държавата длъжник.

IV. Определяне на максималния размер на сумата за възстановяване съгласно член 70 от Регламент (ЕО) № 987/2009 (наричан по-долу „регламент по прилагане“)

1. Максималният размер на сумата за възстановяване между държавите-членки, изброени в

приложение 5 на регламента по прилагане, посочен в последното изречение на член 70 от посочения регламент, се съобщава на Административната комисия в срок от шест месеца след края на съответната календарна година. Тази информация се съобщава от всяка държава-членка, изброена в приложение 5, и съдържа действащия максимален размер за съответната календарна година, както и описание на метода, използван за изчисляване на сумата.

V. Други разпоредби

1. След като държавата длъжник бъде уведомена за дадено искане за възстановяване, всякакви следващи изменения в размера на обезщетението за безработица, подлежащ на възстановяване, направени с обратна сила в съответствие със законодателството на държавата кредитор, нямат последици за искането, представено от държавата кредитор;

2. „Пълният размер“ на обезщетенията, предоставени от институцията по място на пребиваване

(съгласно член 65, параграф 6, изречение 2 от основния регламент), включва общия размер на средствата, изразходвани за обезщетения за безработица от държавата кредитор, преди удържки („брутен размер“).

VI. Заключителни разпоредби

1. Разпоредбите за възстановяване съгласно член 65, параграфи 6 и 7 от основния регламент, се отнасят само за обезщетенията, отпускани на основание член 65, параграф 5, буква а) от основния регламент;

2. Ръководни принципи при прилагането на процедурите за възстановяване са доброто сътрудничество между институциите, прагматизмът и гъвкавостта;

3. Настоящото решение се публикува в Официален вестник на Европейския съюз;

4. Решението се прилага от първия ден на втория месец след публикуването му за всички искания за възстановяване на средства, които все още не са били уредени преди тази дата.

СПОДЕЛЯНЕ НА ВИЗИЯТА ЗА УСТОЙЧИВА КУЛТУРА НА ПРЕВЕНЦИЯ

Източник: Международна асоциация по социално осигуряване (www.issa.int)

Съвременната работеща част от населението е изправена както пред “традиционните” трудови рискове, така и пред множеството появяващи се нови предизвикателства пред здравето, някои от които свързани с трудовия процес. Новите технологии, ергономичните рискове, демографските промени, стресът и другите психосоциални фактори оказват влияние върху живота и здравето на работниците. Все по-често както трудови, така и нетрудови фактори оказват влияние върху живота и здравето по време на работа. В същото време здравето на работниците се превръща в ключов фактор за стабилността на социалноосигурителните системи.

Фокусирането върху превенцията на работното място като цяло се разширява от класическия (главно технически) подход при управлението на риска към насърчаването на културата на превенция, при която безопасността, здравето и доброто физическо състояние са взаимно свързани. Този интегриран подход за предотвратяване на трудови злополуки изисква включването на различни социални участници и прилагането на унифициран подход на превенция, който да взема предвид както трудовите рискови фактори, така и тези, които не са свързани с професията.

Позитивна социалноикономическа възвръщаемост на превенцията

Според проучване на Международната асоциация по социално осигуряване (МАСО) превенцията подпомага не само здравето и доброто физическо състояние на работната сила, но и дава тласък на продуктивността и конкурентоспособността на икономиката, като средното съотношение разходи/ползи при компаниите, инвестиращи в действия, свързани с предотвратяване на трудови злополуки, е невероятното 1:2,2. Подобно впечатляващо ниво на приходите показва колко важен бизнес пример са инвестициите в превенция. Не само за бизнеса, но и за обществото като цяло.

В социален план се очаква възвръщаемостта въз основа на превенцията да бъде дори още по-

положителна - с подобрени здраве и физическо състояние, водещи до по-високи нива на заетост и съкращаване на социалните и здравните разходи.

Превенция, професионално здраве и трудова безопасност - предизвикателства, на които трябва да се обърне внимание

Глобализацията е съпроводена от нарастване на неформалната икономика, увеличаване на миграционните потоци и дълбоки социални проблеми. Това води до възникването на нови предизвикателства пред сигурността и здравето на работното място, особено в страни с по-слабо развита култура на превенция. Работниците в сивата икономика и емигрантите много често са наемани за най-уязвимите работни места с по-висок риск и по-малка защита.

Несигурната световна икономическа обстановка води до увеличаване на предизвикателствата, поставящи работниците под напрежение и подкопаващи изградените системи и практики за превенция. Това се отразява на безопасността и здравето на работниците, включително и чрез психосоциалното напрежение поради несигурността на работните места и поради по-малкото пари, които се отпускат за предпазни средства и обучения, свързани с професионалното здраве и трудовата безопасност.

Новите технологии (включително нанотехнологиите), ергономичните рискове, както и стресът и другите психосоциални фактори, водят до по-нататъшно увеличаване на сложността на превенцията.

Докато превенцията при рисковете за безопасността вече е довела до положителни резултати, включително и до намаляване на инцидентите, тази за професионалното здраве остава ключово предизвикателство.

Данните на Международната организация на труда (МОТ) показват, че всяка година се докладват по 160 милиона нови случаи на професионално заболяване. Психосоциалните въпроси са предмет на специално внимание.

Данните на Европейския съюз показват, че с психичното здраве са свързани 20% от заболяванията в Европа и в някакъв момент от живота те засягат един на всеки четирима души. Този факт има по-широко въздействие, когато психичното здраве води до отсъствие от работа и в крайна сметка до изключването от пазара на труда.

Финансовата тежест на обезщетенията, здравните грижи, рехабилитацията и неработоспособността е голяма - еквивалент на 4% от световния БВП за годината отива за трудови злополуки, като в някои развиващи се страни размерът може да стигне дори до 10%.

Предизвикателства пред професионалното здраве

Според изчисления на МОТ 2,3 млн. души умират годишно като резултат от професионални инциденти и заболявания, свързани с работата им, а освен това се увеличава и честотата на трудовите инциденти без фатален край.

Докато процентът на смъртност при работниците в резултат на трудови злополуки е намалял в световен план, фаталните случаи, дължащи се на професионални болести, са в застой и представляват 85% от всички смъртни случаи, свързани с работата, според изчисленията на МОТ.

Като отражение на променящия се характер на рисковете за здравето на работното място, се наблюдава тенденция към тежки заболявания, причинени от излагане на канцерогени, азбест, кварц и др. В много страни психичните проблеми или психосоциалните рискове на работното място се увеличават на базата на променящия се трудов свят. Свързаните със стреса здравни проблеми и честото отсъствие от работа също нарастват благодарение на фактори като увеличена интензивност на работните процеси, по-високи изисквания, несигурност на работното място и дори тормоз и насилие.

Като следствие от тези тенденции, политиката за осигуряване на безопасност на труда се измества от подход, фокусиран върху нараняванията и злополуките, към такъв, който все по-често е съсредоточен върху професионалното здраве. Социалноосигурителните организации, отговорни за осигуряването и обезщетяването при трудови злополуки и професионални болести, възприемат все по-холистичен подход по отношение здравето и работоспособността на работниците и увеличават усилията си за предотвратяване разпространяването на незаразните болести чрез наблюдения над

здравето и ранна намеса на работното място. С цел да се подобри предотвратяването на свързаните с работата заболявания, трябва да се ревизират националните списъци на професионалните болести, да се преразгледат практиките при изплащането на обезщетения и да се подобрят мониторингът, събирането на информация и нейното съхраняване.

Въпреки това, в страните, в които нивата на обхват на социалното осигуряване са ниски и ролята на органите за охрана на труда е ограничена, истинското равнище на инциденти на работното място и излагане на опасности ще бъде трудно установимо и информацията за случаите на професионална болест ще остане непълна.

Многообразието на трудовия свят

Традиционният подход към трудовата безопасност се фокусира върху отделния работник, поставен на работно място, което се предполага, че е отделно от неговото жилище. Този модел има ограничено значение за по-голямата част от съвременната работна сила по света. Голяма част от тях работят на обществени места като улици или в неформални крайпътни пазари. Много работят и от собствените си домове. Други, като домашните помощници и платените болногледачи, могат да работят в частния дом на някой друг. Липсата на формалност на тези работни места много често оставя работниците без никаква адекватна социална защита. Тези работни места често не са съобразени с националните разпоредби за безопасност и хигиена и възможността за трудова злополука или професионално заболяване е постоянна заплаха за здравето на работниците.

Уязвимостта на работната сила не се ограничава до неформалния сектор, тъй като във формалния сектор също има групи работници със специални нужди.

Застаряване на работната сила

Средната възраст на населението в световен мащаб се увеличава заради увеличаването на продължителността на живот и спада на раждаемостта. Очаквано, тези промени засягат и възрастовата структура на населението в трудоспособна възраст. В световен мащаб броят на възрастните хора ще се увеличава с коефициент 2,4 (от 841 млн. през 2013 г. до повече от 2 млрд. души през 2050 г.). С напредването на възрастта необходимостта от медицински грижи и здравни разходи се увеличава. В индустриалните държави тази цифра е четири пъти по-висока за хората над 65-годишна възраст, отколкото за останалата част от населението.

Едно от основните предизвикателства обаче, е признанието, че напредването на възрастта носи със себе си повишен риск на работното място. Проучвания в 15 европейски страни показват, че е налице пряка връзка между възрастта на работниците и служителите и появата на трудови злополуки. Проучванията показват, че при по-възрастните работници и служители се наблюдават по-малко трудови злополуки, за които се изисква докладване на властите, но когато тези инциденти се случат, то те са по-сериозни и водят до по-дълги периоди на неработоспособност. Фатални произшествия възникват най-често при служителите на възраст между 55 и 64 години.

Все пак има програми, които вземат предвид уязвимостта на възрастните работници и им позволяват да работят в съответствие с техния ритъм и нужди, за да се избегне рискът от инциденти или разболяване. Често тези мерки могат също да предоставят добавена стойност за компаниите, които стартират подобни програми:

- японски производител на автомобили е увеличил своята производителност с 10%, след като е позволил производствените му линии да работят на различни скорости за различните възрастови групи;
- мултинационална електрическа компания от Латинска Америка е въвела политика за баланс между професионалния и личния живот, осигуряваща запазване на взаимозаменяемостта и гарантираща здравето и работоспособността на всички служители, независимо от възрастта и състоянието им. По този начин тя е запазила конкурентоспособността си и иновативния си капацитет.

Други мерки включват гъвкави схеми за пенсиониране, в които възрастните работници могат постепенно да намаляват работното си време.

Работниците-мигранти

Условията на труд на работниците-мигранти също предизвикват сериозни опасения, когато се говори за защита на труда. Например, сезонни работници, наети за кратки периоди от време, често не са запознати с работните процеси, продуктите или хората, езика и националните правила за безопасност. Следователно, те са изложени на големи рискове, свързани с работата. При възникване на произшествия, те често не се отчитат.

Заетост на хората с увреждания

Изчислено е, че 15% от населението на света жи-

вее с увреждания. Има по-голяма вероятност лицата в неравностойно положение да бъдат безработни, отколкото останалото население като цяло. При тях е по-голям и рискът да живеят в бедност. Така вероятността, живеещите в бедност да са и инвалиди, е сериозна.

Една от стратегиите, посочени в Насоките на МАСО за връщане на работа, е на базата на принципа на ранната намеса. Проучванията показват, че вероятността дадено лице да се върне на работа след трудова злополука намалява с всеки месец, в който лицето е в неработоспособност. Затова програмите за връщане на работа, като например тази на Малайзийската организация за социално осигуряване (SOCSSO), подкрепят както медицинската рехабилитация, така и услугите за реинтеграция на работното място, при които специални мениджъри помагат на лицата да си намерят нова работа или преобразуват старата работа към среда, удобна за хора с увреждания. Основната цел е лицето да бъде върнато на работа, като наемането на непълно или пълно работно време може не само да подпомогне процеса на оздравяване, но и да има положителен ефект върху индивида и обществото.

МАСО: Лидер в областта на превенцията

В областта на социалната политика се наблюдава все по-голямо разбиране за необходимостта от интегрирани и съгласувани политики, адекватни на жизнения цикъл и на рисковете на трудовия пазар. В тях устойчивите дейности по превенция са поставени на централно място заедно с тези, които предлагат обезщетения и рехабилитация. Работата на Международната асоциация по социално осигуряване по разработването на насоките за социалноосигурителните администрации в трите взаимосвързани сфери - на превенция на професионалните рискове, на стимулиране здравето на работното място и на завръщане към работа и рехабилитация, е пример в това отношение.

Всяко едно от тези три измерения на превенцията допринася за общата цел за по-безопасна и по-здравословна работна среда. Управлението на рисковете ограничава честотата на трудовите злополуки и професионалните болести. Насърчаването на здравната подкрепа има за цел да се намалят рисковете от незаразните заболявания чрез наблюдения върху здравето, ранна диагностика и навременна намеса. Но превенцията не спира дотук. Усилията за успешно завръщане към работа има за цел чрез ранна намеса и рехабилитация да бъде

предотвратено изключването от пазара на труда.

Взети заедно тези три измерения показват, че здравето на лицата остава в центъра на превенцията и на всички нива са необходими активни усилия, за да се защити, поддържа или възстанови здравето на работника. Работното място играе ключова роля във всички превантивни дейности по тези три измерения, тъй като това е идеалната среда за достигане до работната сила, насърчаване на културата на превенция и предприемане на мерки за обучение и организационни усилия за превенция.

За МАСО посланието е ясно - мерките за превенция са необходими, за да се гарантира финансовата устойчивост на схемите за социално осигуряване, особено когато с тях се подкрепят възможностите на лицата да останат здрави и активни на пазара на труда. Подкрепена от своята триизмерна стратегия, организацията призовава за промяна на глобалната парадигма за превенция на професионалните и здравните рискове, основана на по-цялостната картина на здравето и на пригодността за заетост на работната сила.

Световният конгрес по безопасност и здраве при работа през 2014 г., организиран от МАСО в партньорство с Международната организация на труда и Германското социално осигуряване срещу злополуки, бе насочен към три основни теми, всяка от които има свое „измерение“ на превенцията:

- Култура на превенцията - Стратегии на превенция - “Визия Нула”;
- Предизвикателства пред професионалното здраве;
- Диференциация на трудовия свят.

“Визия Нула”

В социалната политика превенцията включва всяка мярка, целяща предотвратяване на нежелани

събития, които могат да бъдат вредни за физическото или психическото здраве на индивида. Наравно с това тя е с етичен, организационен и икономически характер - успешната превенция засилва социалната, политическата и финансовата устойчивост на системите за социално осигуряване и е от полза за работниците, предприятията и обществото като цяло.

За МАСО опазването на здравето и доброто физическо състояние на всяко човешко същество, както на работниците, така и на неработещите, е основна цел на системите за социална сигурност. Социалноосигурителните системи обаче имат важна историческа отговорност към хората, които са изложени на рискове за безопасността и здравето си по време на работа. Тя е в преследването на една цел – изграждане на безопасен и здравословен трудов свят – свят без тежки или фатални трудови злополуки, в който “Визия Нула” да се превърне във водещ глобален лайтмотив.

Към устойчива култура на превенцията

МАСО напълно подкрепя идеята, че безопасността, здравето и доброто физическо състояние на работното място трябва да бъдат с приоритет в националните и международните програми и да доведат до разработването на истинска култура на превенция както на работното място, така и извън него. Една добре функционираща система на професионална безопасност и трудово здраве, подкрепена от редица социални участници, носи положителен ефект не само за работодателите и работниците, но в крайна сметка и за обществото като цяло. Чрез прехвърляне помежду им на ролите на “изпълнител” и “заявител”, социалноосигурителните администрации могат да дадат значителен принос за изграждането на устойчива култура на превенция.

(превод: Петър Иванов)

ДОКЛАД НА МАСО: ИНОВАТИВНИТЕ РЕШЕНИЯ СА КЛЮЧОВИ ЗА РАЗШИРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В АФРИКА

Източник: Международна асоциация по социално осигуряване (www.issa.int)

Африканските държави разширяват обхвата на социалното осигуряване сред населението си чрез изграждане на характерното за континента разнообразие на национални механизми за социална защита и подобряване на тяхното управление и администриране. Това се твърди в нов доклад на Международната асоциация по социално осигуряване (МАСО).

В доклада се посочва значимият напредък в разширяването на обхвата в много африкански страни (особено по отношение на достъпа до здравни грижи), както и подобренията в администрирането на системите за социалната сигурност. Според него, по-големият брой иновации, по-добрата координация и нарастналата ефективност на програмите за социална защита са били придружени от важни действия по отношение на политическия ангажимент за засилване на социалната защита в региона.

Въпреки това, в доклада се признава, че (въпреки съществуващите програми за социално осигуряване във всички африкански държави) ефективните нива на покритие остават ниски и предупреждава, че наличието на социалноикономически ограничения означава, че е малко вероятно конвенционалните подходи за разширяване на обхвата да бъдат ефективни. Най-вече това се отнася до неформалните и аграрните икономики.

За по-нататъшното разширяване на обхвата системите за социална сигурност в региона ще трябва да разнообразят и да приспособят своите подходи, както и да подобрят управлението си в предизвикателната среда на слаборегулирани пазари на труда, демографски промени, високи нива на миграция и бърза урбанизация, се казва в доклада.

Устойчивите национални системи също така ще изискват по-голяма политическа подкрепа и обществено доверие, за да вървят ръка за ръка с подобренията в структурата, финансирането и изплащането на социалноосигурителни обезщетения, се подчертава още в проучването на МАСО.

“Икономическите и социалните промени в Африка създават реални възможности за по-всеобхватна и по-добра социална сигурност”, заяви генералният секретар на МАСО Ханс-Хорст Конколеwski. “По-високото ниво на политическа ангажираност по отношение на социалната защита, младото и все по-образовано население, в съчетание с развиващите се икономики, могат да създадат благоприятни условия за разширяване на обхвата на социалното осигуряване.”

Докладът на МАСО очертава три основни измерения, характеризиращи социалното осигуряване в региона, и идентифицира основните предизвикателства и приоритетни области за действие.

Разширяване на обхвата на социалното осигуряване

Докладът потвърждава за напредъка при разширяването на покритието през последните години (най-вече при пенсиите за старост и здравеопазването) чрез въвеждането на нови програми и подобрения в съществуващите схеми както по отношение на структурата, така и на достъпността. В него се посочва, че продължаващото разширяване на обхвата изисква подобряване на ефективността на администрациите и намирането на иновативни финансови решения, основани както на осигурителните вноски, така и независимо от тях.

Администриране и управление на социалното осигуряване

Докладът потвърждава, че са необходими иновативни административни и комуникационни решения за подкрепа на усилията за разширяване на обхвата, като институциите трябва да подсилят координацията на стратегическо ниво с останалите участници в процеса и с националните трудови и икономически политики. Документът призовава за “култура на високи постижения” в ръководенето

на организациите, фокусирани върху доброто управление, качествено обслужване и високата ефективност.

Социално и икономическо въздействие на социалното осигуряване

Докладът посочва, че африканските и международните политици все по-често осъзнават,

че социалната сигурност (както и образованието) е инвестиция в човешкия капитал и фактор за устойчиво развитие.

Системите за социална сигурност са се доказали като важни инструменти в отговор на икономическите и социалните сътресения и тяхното количествено въздействие оказва сериозно влияние върху укрепването на политическа им подкрепа.

(със съкращения)

(превод: Петър Иванов)